УДК 725.76

Н. М. Остафійчук
Н. В. Ільчук
А. С. Субін-Кожевнікова

ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ РЕКРЕАЦІЙНИХ ПАРКІВ НА ТЕРИТОРІЇ РЕКУЛЬТИВОВАНИХ КАР'ЄРІВ (НА ПРИКЛАДІ ЖИТОМИРЩИНИ)

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розглянуто перспективи формування рекреаційних парків на території кар'єрів, що втратили свою першопочаткову функцію. Визначено ресурсний потенціал Житомирщини, зокрема Соколовського кар'єру, щодо формування нових рекреаційних парків та встановлено їх доцільність. Аргументована необхідність використання потенціалу рекультивованих кар'єрів в контексті сталого розвитку міст.

Ключові слова: *рекреаційний парк, рекультивація, кар'єр, сталий розвиток міст, Житомирщина.*

Abstracts

The prospects for the formation of recreational parks on the territory of quarries that have lost their primary function are considered. The resource potential of the Zhytomyr region, in particular Sokolovsky quarry, on the formation of new recreational parks has been determined and expediency has been established. The reasoned need to use the potential of reclaimed quarries in the context of sustainable urban development.

Key words: recreation park, reclamation, quarry, sustainable development of cities, Zhytomyr region.

Вступ

Житомирщина є однією з провідних промислових областей в Україні завдяки наявності унікальних природніх ресурсів. У надрах області виявлено поклади: розсипного ільменіту, комплексних апатит-ільменітових руд, самоцвітів, кварцитів, облицювального каменю, каолінів, мінеральної сировини для виробництва різних будівельних матеріалів, бурого вугілля, торфу, пірофіліту тощо. 85% всіх загальнодержавних запасів титанових руд сконцентровано в надрах Житомирщини [1].

Проте активна діяльність людини призводить до суттєвих змін природного середовища: знищується або трансформується ґрунтовий покрив та природна рослинність, зазнає зміни рельєф та гідрографічна мережа, – таким чином формується специфічний тип антропогенного ландшафту.

Виходячи із потреби суспільства знайти вирішення екологічних проблем, що виникають у наслідок промислової діяльності, у сучасному світі все більшої популярності набуває стратегія сталого розвитку та розвитку природи, з урахуванням принципів сучасної екології.

Результати дослідження

Враховуючи свій значний ресурсний потенціал, формування нових рекреаційних локацій на території рекультивованих кар'єрів здатне забезпечити реалізацію економічних, соціальних та гуманітарних функцій, а саме, підвищення рівня життя населення та збільшення частки доходів від туризму. Важливо розуміти, що проектування міських парків сьогодні неможливе без їх екологічної оцінки. Для збереження стабільності, життєздатності та можливості розвитку міста необхідний баланс між урбанізованим і природним середовищами [2].

Задля ефективного перетворення порушених територій насамперед необхідне детальне ознайомлення з існуючою ситуацією. При аналізі містобудівної ситуації, інфраструктури, соціально-економічних показників і екологічних аспектів, визначається можливість і доцільність вибору реабілітації територій. Також на цьому етапі задаються основні цілі і завдання рекультивації, вибирається вид функціонального наповнення кар'єру, типологія будівель у кар'єрі [3].

Оскільки відпрацьований кар'єр являє собою антропогенне середовище, сукупність відкритих гірничих виробок, призначених для розробки родовища корисних копалин, при гірничотехнічній рекультивації здійснюється: планування зритих прилеглих до кар'єру площ і підготовка їх до

насадження лісу та спорудження об'єктів заводського благоустрою; затоплення кар'єру водою за допомогою природного водоприпливу кар'єрних і паводкових вод; часткове завезення родючого ґрунту для об’єктів благоустрою і насадження лісу [4].

Біологічна рекультивація включає в себе наступні роботи: оранка та культивація; внесення органічних та мінеральних добрив; висаджування дерев та чагарників [4].

Отже, аргументація влаштування рекреаційних парків на територіях відпрацьованих кар'єрів базується на необхідності відновлення та реабілітації природних екосистем. За допомогою відпрацьованих кар'єрів можна створити штучні водойми, зелені насадження та дикі екосистеми, що сприяють збереженню біорізноманіття та покращенню якості довкілля. Також відпрацьовані кар'єри, перетворені на рекреаційні парки, створюють нові простори для відпочинку та розваг. Це можуть бути місця для піших та велосипедних прогулянок, плавання та риболовлі [5].

В Житомирській області є ряд відпрацьованих кар’єрів з високим рекреаційним потенціалом: Богунський кар'єр, Коростишівський каньйон, Дружбівський кар’єр «Кварц» та ін. Особливим потенціалом володіє Соколовський кар'єр – затоплений кар'єр на околиці Житомира, що має глибину 100-110 м [1]. Сьогодні дана локація є однією з улюблених місць відпочинку містян. За літо тут відпочиває до 50000 людей. Проте, місцевість Соколовського кар'єру не облаштована для купання, відсутні буйки, пляжні споруди, біотуалети, відсутні попереджувальні знаки про заборону купання.

Отже, влаштування парків на території відпрацьованих кар'єрів є ефективним способом використання цих територій після гірничодобувної діяльності. Вони створюють природні та соціальні користі, сприяють відновленню екосистем та розвитку регіону в цілому.

Висновки

Встановлено, що ефективне використання рекультивованих територій відіграє важливу роль в національному економічному розвитку завдяки своїй здатності забезпечення реалізації економічних, соціальних та гуманітарні функції. З’ясовано, що рекреаційні парки на території відпрацьованих кар'єрів сприяють відновленню та реабілітації природних екосистем. Встановлено, формування рекреаційних парків на Житомирщині дозволить збільшити рекреаційну зону регіону.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Паспорт. Житомирська область. 2020 рік. Житомир, від 29 квітня 2020 року, № 110-6/VI
2. Power Andres M. Designing for ecology: the ecological park / Power Andres M. - Massachusetts Institute of Technology. Dept, of Urban x Studies and Planning, - 2010. - URI: http://hdl.handle.net/1721.1/37863
3. Руденко М. О. Архітектурно-планувальна організація громадських будинків і споруд на території рекультивованих кар’єрів (на прикладі Кривбасу) : дис. … канд. арх. : 18.00.01 / Національний університет «Львівська політехніка». Львів, 2017. 226 с.
4. Чемакіна О.В. Системні принципи реабілітації порушеного міського середовища. / О.В. Чемакіна. –Вісник ХДАДМ. – Х.: ХДАДМ, 2008. – 14 . – С. 144–149.
5. Дідик В.В. Естетика та композиція ландшафту. Проектування ландшафтних об’єктів: композиція та естетичні засади / В.В. Дидік, Т.М. Максимюк. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. – 244 с.

Остафійчук Неля Миколаївна – студентка групи БМ-21мз, Факультет будівництва, цивільної та екологічної інженерії, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: onm.get@ukr.net

Ільчук Надія Вікторівна – студентка групи БМ-21мз, Факультет будівництва, цивільної та екологічної інженерії, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: nadyha2009@gmail.com

Науковий керівник: ***Субін-Кожевнікова Альона Сергіївна*** – к. архітектури, старший викладач кафедри будівництва, міського господарства та архітектури, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: subinkozhevnikova@vntu.edu.ua

Ostafiichuk Nelia – Faculty of Civil Engineering, Civil and Environmental Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email: onm.get@ukr.net

Ilchuk Nadiia – Faculty of Civil Engineering, Civil and Environmental Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email: nadyha2009@gmail.com

Supervisor: ***Subin-Kozhevnikova Alona*** – Ph.D. (Candidate of Architecture), Senior Lecturer of Department of Construction, Municipal Economy and Architecture, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: subinkozhevnikova@vntu.edu.ua.